

MİKROMEMELİLER PALEONTOLOJİSİ TÜRKİYE’DE KUVATERNER ÇALIŞMALARINA NE KATABİLİR?

Ozan Erdal^a, M. Korhan Erturaç^b, Şevket Şen^c

^a*İstanbul Teknik Üniversitesi, Avrasya Yer Bilimleri Enstitüsü, 34469 Maslak, İstanbul*

^b*Sakarya Üniversitesi, Coğrafya Bölümü, 54187 Sakarya*

^c*Paris Ulusal Tabiat Tarihi Müzesi, 8, rue Buffon, 75005 Paris, Fransa*

(erdalo@itu.edu.tr)

ÖZ

Paleontoloji, yer bilimleri ile canlı bilimleri arasında bağ kuran bir bilim dalıdır. Tarihsel açıdan batı ülkelerinde 18. yüzyıl öncesine kadar uzansa da, gerçek gelişimi 19. yüzyılda yaşam tarihi üzerine olan varsayımların tartışılması, doğa tarihi müzelerinin kurulması ve geliştirilmesi ve bunlara paralel olarak bilimsel araştırmaların zamanla artarak ve yeni sonuçlar üretilmesiyle olmuştur. Bu gelişme paleontolojiye birçok alt bilim kazandırmış; uzmanlaşmaların doğmasını sağlamıştır. Bu uzmanlık alanlarından biri de mikromemeliler (kemirgenler, tavşanlar, böcekçiller) paleontolojisidir.

Ülkemizde bu konuda çalışmalar Avrupa’ya kıyasla geç başlamış, son 40 yıl içinde de genellikle geç Paleojen ve Neojen Devri mikromemelileri üzerine odaklanılmıştır. Kuvaterner faunaları üzerine olan araştırmalar ise görece az olmakla beraber, son on yıldaki aktif çalışmalar göz önüne alındığında, Anadolu’nun, çeşitli bölgelerinde rastlantısal buluntular veya bağlantılı araştırma projeleri kapsamında Kuvaterner mikromemelileri üzerine çalışıldığı görülür.

Öte yandan, içinde bulunduğumuz Kuvaterner Devri’ne olan ilgi, çeşitli disiplinlerin çalışmaları, disiplinler arası ilişkiler ve geliştirilen yöntemlerle son birkaç on yılda katlanarak artmıştır. Söz konusu disiplinlerden biri olan mikromemeliler paleontolojisi, biyostratigrafi, korelasyon imkanı ve görelî tarihlendirmenin yanı sıra, paleoiklim ve paleocoğrafya hakkında da bilgiler sağlamaktadır. Bu bilgilerin Kuvaterner için daha geniş ölçekte anlamlandırılabilmesi ancak yerelden genele doğru, araştırma sayısının artışıyla gerçekleştirilebilir.

Bu anlayış ve ilkelerle yola çıkılarak, Kuvaterner mikromemeliler paleontolojisinin gelişmesi için bu konuda uzman yetiştirmek, ülkemizde yürütülen Kuvaterner Devri araştırmalarına katkı sunabilmek için kaçınılmaz bir gereksinimdir. İşte bu nedenle, bir doktora tezi kapsamında değerlendirilen ve hala sürmekte olan bu çalışmada Kuzey Anadolu Fay Zonu boyunca gelişmiş Suluova (Amasya), Niksar (Tokat) ve Tosya (Kastamonu) havzalarının Kuvaterner çökelleri mikromemeliler paleontolojisi gözlemleri sunulacaktır. Ayrıca bütünlük teşkil edebilmesi amacıyla, Türkiye’de yapılan diğer çalışmalardan da bahsedilmesi ve Avrupa’daki emsalleriyle karşılaştırılıp, ileriye dönük bir perspektifin tartışılması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mikromemeliler, Kemirgenler, Kuvaterner, Kuzey Anadolu Fay Zonu

WHAT MICROMAMMAL PALAEOLOGY CAN HOLD TO QUATERNARY STUDIES IN TURKEY?

Ozan Erdal^a, M. Korhan Erturaç^b, Şevket Şen^c

^aİstanbul Teknik Üniversitesi, Avrasya Yer Bilimleri Enstitüsü, 34469 Maslak, İstanbul

^bSakarya Üniversitesi, Coğrafya Bölümü, 54187 Sakarya

^cParis Ulusal Tabiat Tarihi Müzesi, 8, rue Buffon, 75005 Paris, Fransa

(erdalo@itu.edu.tr)

ABSTRACT

Palaeontology might be considered as a link between earth and life sciences. Although the historical background reaches far beyond the 18th century in Europe, its veritable development occurred after 19th century following the discussions of hypothesis on the history of life, establishment and development of natural history museums in parallel to the increase of related research and its results. One of the consequences of this development is that palaeontology had many sub-disciplines as well as expertises and, among them the micromammal palaeontology (rodents, lagomorphs, and insectivores).

Studies concerning micromammal palaeontology have started in Turkey later than in the European countries and during the last 40 years, late Paleogene and Neogene micromammals have been the main focus. Researches on Quaternary micromammalian fauna is relatively scarce and with regards to last ten active years on the field, studies are conducted in several parts of Anatolia depending on occasional discoveries or research projects in some particular areas.

On the other hand, the Quaternary Period has become one of the main interests in few last decades with multi-disciplinary studies and improved methods. Micromammal palaeontology which is one of these disciplines may provide information not only about biostratigraphy, stratigraphic correlations or relative dating but also on paleoclimate and paleogeography. All information concerning Quaternary studies would be meaningful in a larger scale only when the number of studies and local research areas expand toward country-wide.

In the pursuit of these conceptions and principles, training of a specialist is required in order to enhance research on the micromammal palaeontology in Turkey which would contribute to the studies of the Quaternary Period consequently. Therefore, the current state of a research carried out on Quaternary deposits of Suluova (Amasya), Niksar (Tokat) and Tosya (Kastamonu) basins formed along the North Anatolian Fault Zones will be presented within the scope of a doctoral thesis. On the other hand, recent works on micromammalian studies in Turkey compared to their European equivalents will be discussed in order to maintain integrity and provide a future perspective.

Keywords: Micromammals, rodents, Quaternary, North Anatolian Fault Zone